Sinus Maksillariste Yabancı Cisim

Foreign Body in the Maxillary Sinus

Candan EFEOĞLU Turgay SEÇKİN

Ege Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş Çene Cerrahisi AD, İZMİR

Özet

Posterior maksiller dişler genellikle sinus maksillaris tabanı ile temas halindedirler. Bazı bireylerde dişlerin apeksleri ile sinüs boşluğu arasında ince bir kortikal kemik tabakası veya tek başına sinüs mukozası bulunabilir. Bu yakın ilişki nedeniyle diş çekimini takiben oro-antral bir açıklık oluşabileceği gibi, tedavi edilmeyen olgularda kronik oro-antral fistül, maksiller sinüzit ve hatta ölçü maddelerinin sinüse kaçırılması bile söz konusu olabilir. Sinüs içindeki yabancı cisimler, maksiller sinüzite ve yabancı cisim reaksiyonuna yol açabilirler. Sinüs maksillaristeki bir yabancı cismin burun boşluğuna ve sinus ethmoidalise migrasyon gösterebileceği iyi bilinir. Bu olgu sunumunda, 45 yaşında bir erkek hastanın sinus maksillarisinde, rutin radyolojik tetkik sırasında saptanan ve ölçü maddesi olduğu anlaşılan büyükçe bir yabancı cisim bildirilmektedir. Yabancı cismin çıkarılması için kullanmış olduğumuz modifiye Caldwell-luc yöntemi, endikasyon ve avantajlarına ağırlık verilerek tartışılmıştır. Bu makalede kullanılan teknik, kemik flebinin kanlanması koruyarak, enfeksiyon riskini azaltmakta ve hızlı bir iyileşmeyi mümkün kılmaktadır. Peristeum saplı bir kemik flebi kullanarak sinus maksillaris'e ulaşmanın, basit ve hızlı uygulanabilir bir teknik olduğunu düşünüyoruz.

Anahtar sözcükler: Yabancı cisim, sinus maksillaris

Abstract

Posterior maxillary teeth are usually in contact with the sinus floor. In some individuals a thin layer of cortical bone or the antral mucosa alone may lie between the apices of the teeth and the sinus. This proximity may result in an oroantral communication after extractions and untreated cases may lead to a chronic oro-antral fistula, sinusitis and even accidental dislodgement of impression materials in to the antrum. Foreign bodies in the sinus can cause maxillary sinusitis and foreign body reactions. Migration of a foreign body from the maxillary sinus to the nasal cavity and ethmoid sinus is a well known possibility. A large mass of impression material as an incidental finding in the maxillary sinus of a 45 years old man is reported. A modified Caldwell-luc technique that we used for its removal is discussed with emphasis on its indications and benefits. The technique used in this report preserves the blood supply to the bone flap reducing the risk of infection and enabling a quick recovery. We believe that a bone flap pedicled on periosteum is an easy and rapid technique for access to the maxillary sinus.

Keywords: Foreign body, maxillary sinus

Giriş

Cinsiyet ve anatomiye bağlı bazı varyasyonlar görülse de; posterior maksiller dişler, özellikle ikinci premolarlar, birinci ve ikinci molarlar genellikle sinus maksillaris tabanı ile temas halindedirler. Bazı bireylerde dişlerin apeksleri ile sinüs boşluğu arasında ince bir kortikal kemik tabakası veya tek başına sinüs mukozası bulunabilir. Bu yakın ilişki nedeniyle, diş çekimini takiben oro-antral bir açıklık oluşabileceği gibi, açıklığın tesbit edilemediği olgularda kronik oro-antral fistül, maksiller sinüzit ve hatta ölçü maddelerinin sinüse kaçırılması bile söz konusu olabilir.^{1,2} Sinüs içindeki yabancı

cisimler, sinüs membranının irritasyonuna, ostiumun obstrüksiyonuna bağlı olarak mukosiliyer aktivitenin durmasına, maksiller sinüzite ve yabancı cisim reaksiyonuna yol açabilirler.³⁻¹⁰ Bunun sonucunda anaerobik koşullar oluşarak Aspergillus enfeksiyonu gelişmesi söz konusu olabilir.^{3,9} Sinüs maksillaristeki bir yabancı cismin burun boşluğuna ve sinus ethmoidalise migre olabileceği iyi bilinmektedir.¹⁰

Bu olgu sunumunda 45 yaşında bir erkek hastanın sinus maksillarisinde, rutin radyolojik tetkik sırasında saptanan ve ölçü maddesi olduğu anlaşılan büyükçe bir yabancı cisim bildirilmektedir. Yabancı cismin çıkarılması için

kullanmış olduğumuz modifiye Caldwell-luc yöntemi, endikasyonlarına ve avantajlarına ağırlık verilerek tartışılmıştır.

Olgu sunumu

Kırkbeş yaşındaki bir erkek hastanın rutin radyolojik kontrolleri sırasında, sağ maksiller sinüste büyük bir yabancı cismin saptanması sonucu, Ağız Diş Çene Cerrahisi Anabilim Dalına konsültasyona gönderilmiştir. Hastanın hikayesi araştırıldığında, 10 gün önce sağ üst 2. premolar dişinin bir serbest dişhekimi tarafından çekildiği belirlenmiştir. Dişin çekiminden 7 gün sonra, geçici kron yapmak üzere koyu kıvamlı bir silikon ölçü maddesi ile ölçü alınmıştır. 2. premoların çekimini takiben oluşan, fakat fark edilmeyen oro-antral açıklıktan sinüse kaçırılan ölçü maddesi, kurumumuzda rutin tetkikler için alınan panoramik radyografide saptanmıştır (Resim 1).

Resim 1. Sağ sinusmaksillarisite yabancı cisim

Ölçü maddesinin sinüs maksillarisite kaçırılmasından sonra 10 gün içerisinde, lokal anestezi altında alveol mukozası kesisi yapılmış ve çift taraflı eğik mukoperiostal lambo yalnızca bir kaç mm kaldırılarak, küçük bir rond frez ile ostetomi yapmaya yeterli olacak genişlikte kemik ekspozite edilmiş ve yapılan kortiktomi ile sinüse açılacak olan pencerenin dış sınırları

işaretlenmiştir. Daha sonra periosteum saplı kemik flebi, bir periost elevatörü yardımıyla vestibül yönde mobilize edilerek ölçü maddesine ulaşılmış ve sinüsten çıkarılmıştır (Resim 2 ve 3). Sinüs mukozası sağlıklı ve ostium açık olduğu için, meatus nasi inferiordan antrostomi yapılmasına gerek kalmamıştır. Sinüs maksillarisin ön duvarını oluşturan kemik flebine de bağlı olan mukoperiostal lambo repose edilerek, 3,0 ipek iplikle primer olarak suture edilmiştir.

Resim 2. Sağ sinusmaksillarisite cerrahi yaklaşım

Resim 3. Sinüsten çıkarılmış olan ölçü maddesi

Tartışma

Kronik ve tekrarlayan maksiller sinüzitin tedavisinde sıklıkla kullanılan fonksiyonel endoskopik sinüs (FES) cerrahisi uygulamaları başladıktan sonra, Caldwell-luc (CL) endikas-

yonları önemli oranda azalmıştır. Barzilai ve ark.¹¹ 62 olguya uygulanan cerrahi tedavileri inceledikleri makalelerinde, fungal sinüzit olgularında ve maksiller sinüste endoskopik yöntemle çıkarılamayacak büyüklükte yabancı cisim varlığında, CL girişiminin endoskopik yaklaşıma tercih edildiği bildirilmiştir. DeFreitas ve Lucente¹², 670 olguyu inceledikleri çalışmalarında, CL girişiminin mukozayı etkileyen hastalıklar, travma, fungal enfeksiyon, yabancı cisim varlığında ve fossa pterygomaksillaris'e ulaşabilmek için tercih edilebilecek rasyonel bir yöntem olduğu belirtilmiştir.

Yabancı cisim reaksiyonu, dokuların herhangi bir yabancı cisime karşı verdiği yanıt olup, makrofajlar ve yabancı cisim dev hücrelerinin rol aldığı kronik enflamasyon ve fibröz enkapsülasyondan ibarettir.^{4,5,6,7,8} Biyouyumlu biyomateriyaller söz konusu olduğunda akut ve kronik enflamasyon genellikle 3. hafta sonuna kadar bitmiş olur.^{4,7} Yabancı cisimlerde olduğu gibi, biyouyumlu olmayan materyaller doku içerisinde kaldığında ise kronik enflamasyon ve yabancı cisim reaksiyonu kaçınılmazdır.^{4,5,6} Bu makalede sunulan olguda, silikon esaslı ölçü maddesi 10 gün gibi kısa bir süre içerisinde saptanıp, bulunduğu yerden uzaklaştırıldığı için, yabancı cisim reaksiyonunun ve kronik enflamasyonun makroskopik bulguları olan fibröz enkapsülasyon ve granülasyon dokusu oluşumu izlenmemiştir.

Olgumuzda kullanılan teknik daha önce Brusati¹³ tarafından bildirilmiş olup, sinüs maksillaris'e ulaşmak için, periosteum saplı kemik flebinin kranyal yönde kaldırılmasından ibarettir. Biglioli ve ark.¹⁴ sinüs mukozası saplı kemik flebinin kranyal yönde kaldırıldığı benzer bir teknik tanımlamışlardır. Her iki teknik de kemik flebinin kanlanması korunduğundan, sinüs duvarının kemiksel bütünlüğünün sağlanmasını hızlandırmış olur. Böylece enfeksiyon riski azalır ve hızlı bir iyileşme sağlanabilir. Periosteuma saplı kemik flebi kullanarak maksiller sinüse ulaşmanın, basit ve hızlı uygulanabilir bir teknik olduğunu düşünüyoruz.

Kaynaklar

1. Mensi M, Salgarello S, Pinsi G, Plccioni M. Mycetoma of the maxillary sinus: Endodontic and microbiological correlations. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod* 2004; 98: 119-23.
2. Güneri P, Kaya A, Çalışkan MK. Antroliths: survey of the literature and a report of a case. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod* 2005; 99: 517-21.
3. Batur YB, Ersev H. Five year follow-up of a root canal filling material in the maxillary sinus: a case report. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod* 2008; 106: e54-e56.
4. Anderson JM, Rodriguez, Chang DT. Foreign body reaction to biomaterials. *Semin Immunol*. 2008; 20: 86-100.
5. Tsai AT, Rice J, Scatena M, Liaw L, Ratner BD, Giachelli CM. The role of osteopontin in foreign body giant cell formation. *Biomaterials* 2005; 26: 5835-5843.
6. Bos I, Johannison R. Foreign body reactions in lymph nodes of oncology patients with joint prostheses-light-,electron microscopic and immunohistological investigations. *Pathology-Research and Practice* 2004; 200: 189-196
7. Luttikhuisen DT, van Amerongen MJ, de Feijter PC, Petersen AH, Harmsen MC, van Luyn MJA. The correlation between difference in foreign body reaction between implant locations and cytokine and MMP expression. *Biomaterials* 2006; 27: 5763-5770.
8. Sankar V, McGuff HS. Foreign body reaction to calcium hydroxyapatite after lip augmentation. *JADA* 2007; 138: 1093-6.
9. Felisati G, Boorloni R, Maccari A, Mele M, Chiapasco M. Endoscopic removal of alloplastic sinus graft material via a wide middle antrotomy. *Int. J. Oral Maxillofac. Surg.* 2008; 37: 858-861.
10. Ishikawa M, Mizuno T, Yamazaki Y, Takehiko S, Notani K-i, Fukuda H. Migration of gutta-percha point from a root canal into the ethmoid sinus. *British Journal of Oral and Maxillofacial Surgery* 2004; 42: 58-60.
11. Barzilai G, Greenberg E, Uri N. Indications for the Caldwell-Luc approach in the endoscopic era. *Otolaryngol Head Neck Surg* 2005; 132: 219-20.
12. DeFreitas J, Lucente FE. The Caldwell-Luc procedure in 1991. *Otolaryngol Head Neck Surg* 1991; 105: 717-22.
13. Brusati R. The use of an autogenous osteoperiosteal flap to close oroantral fistulas. *J Oral Maxillofac Surg* 1982; 40: 250-1.

14. Biglioli F, Goisis M. Access to the maxillary sinus using a bone flap on a mucosal pedicle: preliminary report. *Journal of Cranio-Maxillofacial Surgery* 2002; 30: 255-9.

Yazışma Adresi:

Candan EFEOĞLU
Ege Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi,
Ağız Diş Çene Cerrahisi AD,
35100, Bornova, İZMİR
Tel : 0 232 388 11 08
Faks : 0 232 388 032 5
E-posta : cefeoglu@yahoo.com